

PAMÁTNÍK VÁLEČNÝCH VETERÁNŮ

Park letců – Moravská Ostrava

STÁVAJÍCÍ STAV

Ulice 30. dubna na ose Nové radnice (od 1893 Clementsgasse, 1922 Boleslava Pecky, 1939–1945 Adolf Hitler Straße) otevírá mezi blokovou zástavbou na severní hraně prostor, zvaný od roku 1999 Park československých letců (od 1950 sad Míru, 1977–1990 sad Dzeržinského).

Původní památník letcům 1. československé smíšené letecké divise (arch. Radúz Rozhon –1960) byl po přemístění hlavní části – letadla Il-10/ Avia B-33 (trupové označení DD-39, se znakem města Ostravy před kabinou) v roce 1994 do Prahy-Kbel a 1998 na výměnu do Francie, zrušen. Na místě torza pylonu, východně od chodníku k ul. Gregorova, je dnes pod stromy umístěn jen černý kámen s odkazem na aktivitu letecké divize v letech 1944-1945.

V těch letech hrozilo i odstranění jiné „zbraně“, památníku-tanku T-34 č. 051 První tankové brigády (Ostravský sochař Aug. Handzel / arch. Evž. Friedl 1948), stojícího od roku 1980 na slezském břehu řeky Ostravice u Sýkorova mostu, k čemuž už po této zkušenosti nedošlo. Stejně tak nebyl naštěstí zrušen ani památník ve formě nejtěžší středověké polní zbraně, pancéřovaného jezdce s kopím na oplátovaném koni, stojící na Václavském náměstí v Praze.

V parku československých letců v Ostravě, v jeho severozápadním rohu byl osazen ostravským centrálním městským obvodem kámen u Stromu republiky (2008). Park zarůstal další vegetací a dle projektu parkovacích stání byl postupně osazován novým osvětlením, kovovými lavičkami a od června 2019 „venkovní třídou“ – tj. betonovými kostkami, lavicemi a jedním stolem.

Současný urbanistický stav parku lze proto považovat za chaotický, provozně slouží především kuřákům z okolních kanceláří a majitelům psů, v létě občas čtenářům ...

NÁVRH

Pro důstojnou připomínku našich padlých veteránů, bývalých a budoucích válek, je potřeba vytvořit i důstojné místo. Pro jejich kamarády či pozůstalé při oficiálních aktech, a pro pochopení běžnými návštěvníky parku a mladými z blízkých škol všech stupňů. Kromě obecné neideologické symboliky by měl mít i jasnou a odolnou formu, se soudobými informačními odkazy (QR-kód) na postupně přidávané osoby i události.

Po situačním rozboru ochranných pásem vegetace a podzemních sítí zbývá volnější prostor jen zhruba v severojižní ose volných ploch parku, jižně od křížení diagonál chodníků, a téměř na ose objektů za parkovišti na komunikacích 30. dubna a Na Desátém. Na severním okraji parku, zhruba v této ose u vlny chodníku podél parkoviště ulice Na Desátém, je již vybudována plocha dlážděná žulovými kostkami, ze které tato osa vychází. Tam je možno přemístit betonové sedací prvky venkovní třídy (bez stolu), a to zcela bez zásahu do současné vzrostlé vegetace.

Po posunutí jedné kovové lavičky a sloupku veřejného osvětlení ze středu plochy je možno prodloužit tuto hlavní pohledovou osu památníku. Ta bude (za zády přítomných na oficiálních akcí) ukončena pěti nerezovými vlajkovými stožáry (prostřední vyšší o výšku státní vlajky za kterou bojovali). Půdorysná spirála chodníku z žulových kostek navazuje na vlastní spirálovitou ocelovou vertikální kompozici památníku válečným veteránům, která by měla být i barevně kontrastní k pozadí stávající vegetace.

Navrhovaný památník odkazuje na znaky a symboly, spojované s narozením, životem i smrtí vojáka při válečném konfliktu a vzpomínkami (či pro některé duši), které jsou trvalé. Spirála ze tří bezešvých nerezových trubek 159 mm (možno dle rozpoložení přítomných vnímat i jako vznik života-šroubovici DNA, vzlet, odkaz na památník z roku 1960, vír války, cestu do věčnosti, ...) je vetknuta v základovém železobetonovém bloku na osu spár mezi třemi žulovými deskami (černá, šedá, šedobílá) dle tradičního kruhového označení naší armádní techniky od vzniku republiky. Ve zbývajících délkách spár jsou jako dilatace umístěny vodotěsné trubice s dálkově ovládaným 12 V RGB-LED osvětlením pro slavnostní příležitosti. Na hraně žulové desky je umístěn QR-kód s odkazem na další informace o osobách i událostech, které tak mohou být aktualizovány, a kvůli kterým má být památník vztyčen.

Ve středu vodorovného žulového armádního znaku, a na myšlené ose svislé nerezové spirály, je na třiramenném půdorysu (tj. obdobně viditelném ze všech okolních míst) umístěn skleněný meč (či, v návaznosti na obdobné odkazy spirály: postava s rozepnutýma rukama, letadlo, kříž, sextant, ...) z několika vrstev lepeného tvrzeného skla, který zrcadlí život kolem něj či světlo pod ním.

Pro vyšší trvanlivost celého památníku se předpokládá nástřik vnitřku všech osmi bezešvých nerezových trub voskem a dobetonování na spodním konci do výšky 2 metrů. Na druhém – horním konci trubkovitých spirál se navrhuje vyplnění pěnou (i z akustických důvodů) a vodotěsné svaření. Povrchové úpravy budou dokončeny anti-graffiti nátěry.